

The article describes the life and scientific way of eminent epidemiologist, academician of the National Academy of Sciences of Ukraine D. K. Zabolotnyi. In the article there is shown his contribution to the establishment and functioning of the Ukrainian Academy of Sciences, the impact of development of his predecessors and successors in the development of both the global epidemiology and microbial science and medicine.

Keywords: *microbiology, bacteriology, epidemic diseases, Ukrainian Academy of Sciences.*

УДК 351.852.11

Салата Г.В.

АСИМЕТРИЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ: РЕФОРМУВАННЯ ДІЙСНОГО ТА УЯВНОГО

Проблема інформаційної асиметрії повинна бути вирішена як з боку держави, так і з боку громадянського суспільства. У роботі зроблена спроба визначити напрями державної політики та перспективи вдосконалення бібліотечної галузі України. Стверджується, що однією з головних проблем процесу реформування бібліотечно-інформаційної складової соціальних комунікацій є формальна і безсистемна державна політика України

Ключові слова: *бібліотечна справа, асиметрія інформації, асиметричність інформації, державна політика в галузі бібліотечної справи, сільська бібліотека, публічна бібліотека, реформування*

Суспільство прискорожено отримання інформації наголошує на беззаперечних вигодах людства від масового, поверхового поширення освіти, нерідко забуваючи при цьому про не менш безперечні негативи, а то й просто втрати, якими супроводжується цей процес. Йдеться про те, що освіченість, часто лише поінформованість, не обов'язково свідчить про належний рівень культури того чи іншого індивіда, тим більше про його освіченість [2].

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (Information and Communication Technologies, ICT) у всіх проявах життєдіяльності соціуму, стимулює розробку інноваційних алгоритмів, проте саме технологічна основа ІТ породжує проблему відсутності мотивації у споживача та ставить питання: які саме соціальні верстви зацікавлені в інформаційному суспільстві? На кого спрямована інформаційна еволюція? Когнітивно-латентні цілі дефініцій «що? де? коли?» суспільства ХХ ст. трансформуються у елемент прискороженої дії пізнання людства ХХІ ст.: «нині! швидко! результат!».

Соціогуманітарний інститут – бібліотека, а нині – універсальний інформаційний центр, покликаний акумулювати практичний базис інформаційних надбань цивілізацій. Інформаційно-бібліотечний центр ХХІ ст. – це якісно новий посередник між бажаннями та потребами споживача інформації, помножений на результат [1].

Інформаційна асиметрія державної політики у галузі бібліотечної справи – ситуація, при якій інформація доступна тільки деяким, а не всім, учасникам когнітивно-інформаційного поступу. Нагальним завданням державних інституцій України є подолання проблеми асиметрії інформації бібліотечно-інформаційної галузі, адже глобалізація інформаційних процесів і потреб суспільства створюють передумови реформовування діяльності архівних установ, бібліотек і музеїв та окреслюють завдання перед фахівцями – надати інформаційні джерела, надати консультації при роботі з ними, надати інформаційні послуги загалом у якісно новій формі!

Широкому колу проблем бібліотечно-інформаційної галузі, державного управління бібліотечною справою, кадрового забезпечення бібліотечних установ присвячені ґрунтовні дослідження Н. Бачинської, О. Воскобойнікової-Гузевої, Л. Дубровіної, Т. Новальської, А. Соляник, В. Пашкової та ін. [1].

Загальна історіографія проблеми свідчить, що існуючі дослідження вітчизняної бібліотекознавчої школи, позбавлені соціогуманітарного та політичного контексту, мають фрагментарний і несистемний характер. Все це не забезпечує повної картини і не сприяє вирішенню проблеми, а отже дослідження стану та напрямів державної політики в галузі бібліотечної справи в Україні є недостатнім.

Публічні бібліотеки України – вагома складова українського культурного та інформаційного простору, що забезпечує збереження історичної та культурної спадщини нації. Сучасні бібліотеки – важливі гравці глобалізаційних процесів інформаційного суспільства. Необхідність трансформації предметної області бібліотеки неухильно зростає, що зумовлено величезними практичними досягненнями останньої та вимогами часу.

Українська публічна бібліотека потерпає від неузгодженої національної програми розвитку, асиметричних підходів до вирішення її нагальних потреб: скорочення кількості бібліотек; недостатня матеріально-технічна база; незадовільне фінансування; низький рівень соціального захисту працівників бібліотеки – больові сегменти сучасної публічної бібліотеки України.

Рубіконом на шляху реформування галузі є формальний і безсистемний підхід держави до її функціональної трансформації, що гальмує процес появи нового типу публічних бібліотек, національної бібліотечно-інформаційної системи загалом. Публічна бібліотека – соціальний організм, в якому матеріальна складова (що також важливо) не є фундаментальною складовою.

Більш впливовими факторами є свобода і демократія суспільного життя. Про це свідчить світовий досвід, адже демократичні традиції здатні нейтралізувати можливі негативні наслідки, викликані слабкою економічною системою. Кристалізація шляхів розвитку бібліотек на державному рівні створює нову парадигму перетворень, пов'язаних з новими формами теоретичного і методичного розвитку бібліотечної системи.

Народження нового типу публічних бібліотек, яка включає в себе співпрацю держави, громадянського суспільства і бібліотек, повторне проектування предметної області, трансформації досвіду та джерельної бази фондів бібліотечних установ – вектор на шляху вдосконалення галузі ХХІ ст.

Концентрація соціально-культурних, державних, творчих та інформаційних компонентів діяльності бібліотек відкриває нові перспективи її функціональних можливостей в контексті глобалізації. Держава – Бібліотека – Користувач – це головні дійові особи інтегральної бібліотечно-інформаційної мережі України.

Асиметрія інформації державної програми реформування бібліотечної справи чітко проявляється в «Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», де зафіксовано аналіз поточної ситуації в секторі і визначення пріоритетів для бібліотек з точки зору якісних змін з докладними вказівками, завданнями та очікуваними результатами. У документі наголошується на реформуванні таких складових галузі: забезпечення професійного розвитку працівників бібліотеки як координаційного центру; встановлення системи знань і навичок співробітників бібліотеки; модифікація безперервної освіти бібліотекарів відповідно до міжнародних стандартів; спільних стандартів інформаційної ери [3].

Асиметричною державній «Стратегії» є доповідь Єврокомісара Гюнтера Еттінгера» (Київ, 26-27 липня 2016 р.), який залучившись підтримкою владних інституцій України зазначив, що у цифрових технологіях повинні бути спільні стандарти. Україна повинна ввести 5G до 2020 р. і прийти таким чином до загальних стандартів з Європейським Союзом!

Реалізація цих намірів виявиться неможливою без підтримки держави, особливо через призму нинішніх реалій. Зокрема, найкомпактніший сервіс бібліотечних послуг охоплює міське населення, в той час як одна сільська бібліотека в середньому, надає інформаційні послуги мешканцям 5 сіл. Більше третини сільських бібліотек не опалюються та відімкнені від електромереж. Претензії держави про комп'ютеризацію бібліотек у сільських районах можна розглядати як бравладу, асиметричність державної політики [4,7].

Асиметрія державної політики галузі яскраво ілюструє коротка хронологія кроків держави на шляху її реформування. Скажімо, у 2007 р. Київська міська влада планувала придбати за рахунок міського бюджету нової літератури для всіх столичних бібліотек на загальну суму 2 млн 365 тис. грн. Передбачалось профінансувати капітальний ремонт публічної бібліотеки ім. Лесі Українки, Центральної бібліотеки для дітей ім. Т. Шевченка та спеціалізованої молодіжної бібліотеки «Молода гвардія». Лишається риторичною відповідь на питання про курс гривні до міжнародної валюти станом на 2007 р. та реалізацію цих «планів Маршалла».

Проте дивною виявляється бравада владних інституцій Києва поповнити бібліотечні фонди літературою на 1,5 млн грн у 2016 р., з яких до кінця поточного року в усі бібліотеки міста направлять 20 тис. примірників літератури. А далі мовою влади продекларовано, що першою буде модернізована Центральна бібліотека ім. Тараса Шевченка для дітей, в якій на ремонт та оновлення направлено 1 млн. грн., завдяки цьому вона перетвориться в інформаційно-комунікативний культурний центр. *Repetitio est mater studiorum*, чи цікава інформація для фіскальної служби...

Відвертим глуфом держави над бібліотечно-інформаційною галуззю, точніше асиметрією державної політики є відмова Міськради Києва фінансувати бібліотеки для людей з вадами зору 26 вересня 2016 р. У Київській міськадміністрації заявили, що бібліотека знаходиться на балансі громадської організації «Українського товариства сліпих», що дає підстави відмовитися від фінансування витрат на опалення бібліотеки та на закупівлю літератури. Тож законні підстави знайдено, а бібліотека для сліпих ім. Островського (вул. Печерський узвіз, 5) закликає киян допомогти у поповненні фондів та вирішенні інших важливих питань, адже у столиці європейської держави сьогодні проживає близько 3 тисяч киян з вадами зору, які відвідують бібліотеку. Водночас, у Всеукраїнський день бібліотек 30 вересня 2016 р. Голова Благодійного Фонду Порошенка Марина Порошенко презентувала проект шкільної Медіатеки – бібліотеки нового зразка – як складової частини трирічного науково-педагогічного експерименту в Запорізькій області. Передбачається, що до кінця 2016 р. традиційна бібліотека однієї з сільських шкіл регіону – гімназії «Престиж» – буде реконструйована у сучасну Медіатеку. Оновлена бібліотека буде обладнана комп'ютерами з доступом до мережі Інтернет, матиме принтер, ксерокс, а також зручний інтерактивний простір (зона відпочинку).

За словами Міністра освіти і науки України Лілії Гриневич, сучасна бібліотека має стати простором для реалізації освітніх можливостей кожної дитини, враховувати її індивідуальні особливості. «Цей проект створив прикладну модель, за якою можна буде облаштувати Медіатеки в школах по всій Україні», – зазначила міністр.

Голова Запорізької обласної державної адміністрації Костянтин Бриль зауважив, що вартість створення такої Медіатеки, яка поєднує в собі не лише навчальні, а й релаксаційні функції, складає близько 375 тис. грн та висловив впевненість, що своїм прикладом Запорізька область доведе, що доступне інклюзивне освітнє середовище не тільки можливе, а й вкрай ефективне. Урядовці зазначили на ключових перевагах бібліотек нового зразка: фінансова доступність – при плановому й раціональному підході; швидкість реалізації – такий проект можна реалізувати за кілька місяців; привабливість для школярів порівняно з традиційними бібліотеками [9].

Зважаючи на вище сказане, є необхідним застосування комплексного, системного підходу до подолання асиметрії державної політики у справі реформування бібліотечної галузі України. Держава і суспільство повинні зробити реальні кроки у подоланні стереотипів класичної моделі бібліотечних установ. Вкрай важливо спонукати українські державні інституції побачити бібліотечні інформаційні центри в якості важливого фактора для розвитку суспільства [5–6, 8].

Проблема інформаційної асиметрії повинна бути вирішена як суспільством, так і державою у тісній співпраці, адже інформаційне суспільство XXI ст. потребує сучасної моделі бібліотек. Потрібно створити нову парадигму організації і функціонування бібліотек в контексті глобалізації та інформаційної революції [9]. Першочерговими завданнями державних інституцій у подоланні її асиметричної політики у галузі бібліотечної справи повинно стати: впровадження нових інформаційних технологій; створення загальноукраїнського зведеного електронного каталогу; розширення участі бібліотек в науково-дослідній роботі; встановлення нових принципів міжнародного співробітництва; термінової модернізації бібліотечних функцій, структурної діяльності, автономії економічної складової діяльності публічних бібліотек, розширення прав бібліотечних установ на економічну діяльність, відповідно до «Класифікації видів економічної діяльності» (КВЕД) – складової частини державної системи класифікації і кодування техніко-економічної та соціальної інформації в Україні, який гармонізовано із статистичною класифікацією видів економічної діяльності у Європейському Співтоваристві (НАСЕ), що у свою чергу гармонізовано із міжнародною стандартною галузевою класифікацією (ISIC).

Підґрунтям реформування має стати демократизація національної програми розвитку бібліотечної справи України на основі модернізації діяльності бібліотек: від професійної освіти працівників бібліотечних установ до їх фінансування. Інвестиції до бібліотечно-інформаційної інфраструктури – внесок у майбутнє людства. Створення універсальних бібліотечно-інформаційних центрів України – адекватна відповідь на асиметричність інформації питання.

Джерела та література

1. Бачинська Н. А. Бібліотекознавство: Довідник для вищих навчальних закладів. Спеціальність: 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» / Надія Анатоліївна Бачинська, Галина Володимирівна Салата. – Київ: «Медінформ», 2016. – 228 с.
2. Бачинська Н. А. Бібліотекознавство: Посібник для вищих навчальних закладів. Спеціальність: 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». /

Надія Анатоліївна Бачинська, Галина Володимирівна Салата. – Київ: «Медінформ», 2016. – 242 с.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» від 23 березня 2016 р. № 219-р [Електронний ресурс] // URI: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-p#n8>. – (дата звернення 01.05.2016 р.). – Назва з екрана.

4. Салата Г. В. Аспектуалізація діяльності публічних бібліотек України у проблемному полі державної інформаційної політики / Галина Володимирівна Салата // Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; укл. Л. Л. Макаренко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – Випуск СХХ (120). – 288 с. – (Серія педагогічні та історичні науки). – С. 253 – 267.

5. Салата Г. В. Людина як єдність природного і культурного в контексті трансформації сучасної освіти / Галина Володимирівна Салата // Молодий вчений. – 2015. – №10 (25) жовтень. – Ч. 2. – С. 223 – 228.

6. Салата Г. В. Природа людини в проблемному полі біокультурної антропології / Галина Володимирівна Салата // Історія науки і техніки: Збірник наукових праць / Гол. ред. О. Я. Пилипчук. – К.: Вид-во ДЕУТ, 2014. – Вип. 5. – С. 231 – 236.

7. Салата Г. В. Учреждения консолидированной информации, или информационно-библиотечные центры Украины, в условиях евроинтеграции: к постановке проблемы [Текст] / Г. В. Салата, Т. В. Данилова // Молодий вчений. – 2016. – № 8. – С. 253 – 256.

8. Салата Г. Глобалізація предметної області бібліотечно-інформаційної галузі на прикладі діяльності публічних бібліотек України / Галина Салата // Історія науки і техніки: Збірник наукових праць / Гол. ред. О. Я. Пилипчук. – К.: Вид-во ДЕУТ, 2013. – Вип. 4. – С. 160 – 168.

9. Danylova T., Salata G. Reorganization Asymmetry of Universal Information Centers in Ukraine: An Attempt at Civilization Communication Analysis / Tatyana Danylova, Galyna Salata, // Research Revolytion. International Journal of Social Science & Management. – Volume. – IV, Issue – 10. – 31. – July 2016. 14/2, Rajbada Chowk, Indore – 452007 Madhya Pradesh, India – Page 75, P. 1 – 4.

Салата Г.В. Ассиметрия государственной политики Украины в отрасли библиотечного дела: реформирование действительного и мнимого.

Проблема информационной асимметрии должна быть решена как со стороны государства, так и со стороны гражданского общества. В данной работе предпринята попытка определить направления государственной политики и перспективы совершенствования библиотечного дела в Украине. Утверждается, что одной из главных проблем процесса преобразования библиотечной сферы является формальная и бессистемная государственная политика Украины.

Ключевые слова: Библиотечный сектор, асимметричность информации, государственная политика в области библиотечного дела, преобразование сельской библиотеки, глобализация.

Salata H.V. Assimetria of public policy of Ukraine in industry of library business : reformation actual and imaginary.

The state policy and the needs of the community dictate models of libraries and information centers development and set certain tasks, such as providing information sources, consultations, and services. It is necessary to establish a new paradigm of organization and functioning of the libraries within the context of globalization and information revolution. The basis of these changes is democratization of the national program of librarianship development in Ukraine based on modernization of libraries in all its forms: from library staff trainings to funding for the material maintenance of the library.

Key words: The library sector, information assimetria, the state policy in the field of librarianship, library's rural transformation, globalization.

УДК 001.89(Бажаєв)631:377(477-25)

Сиченко І. А.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В. Г. БАЖАЄВА В КИЇВСЬКОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ ІНСТИТУТІ

За допомогою методів історико-наукового, історико-порівняльного, бібліографічного, джерелознавчого та архівного аналізу висвітлено роль видатного вченого-економіста та педагога, професора В. Г. Бажаєва в діяльності Київського комерційного інституту (нині – Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана). Визначено роль В. Г. Бажаєва у розвитку комерційної та економічної освіти в Україні на початку ХХ ст. Проаналізовані основні праці вченого цього періоду.

Ключові слова: В. Г. Бажаєв, Київський комерційний інститут, сільськогосподарська економіка, політична економіка, економічна географія.

Кінець ХІХ – початок ХХ ст. ознаменувався ускладненням економічної політики та розвитком капіталізму, що потребувало у суспільстві високо освічених економічних діячів. З цією метою по всій Російській імперії створюються комерційні курси та економічні інститути. Згодом комерційні курси реорганізуються в профільні інститути, що сприяло науковій підготовці професіоналів.

Проблема зародження, становлення та розвитку комерційної та економічної освіти в Україні на початку ХХ ст., у тому числі й історія Київського комерційного інституту (ККІ) висвітлюється у працях В. А. Вергунова [1], А. І. Чуткого [2], Е. Лортікіяна [3] та ін. Однак науково-педагогічний склад інституту, серед якого і прізвище В. Г. Бажаєва, згадується побіжно. Тому висвітлення причетності Володимира Гавриловича до діяльності Київського комерційного інституту потребує детального вивчення та осмислення.